

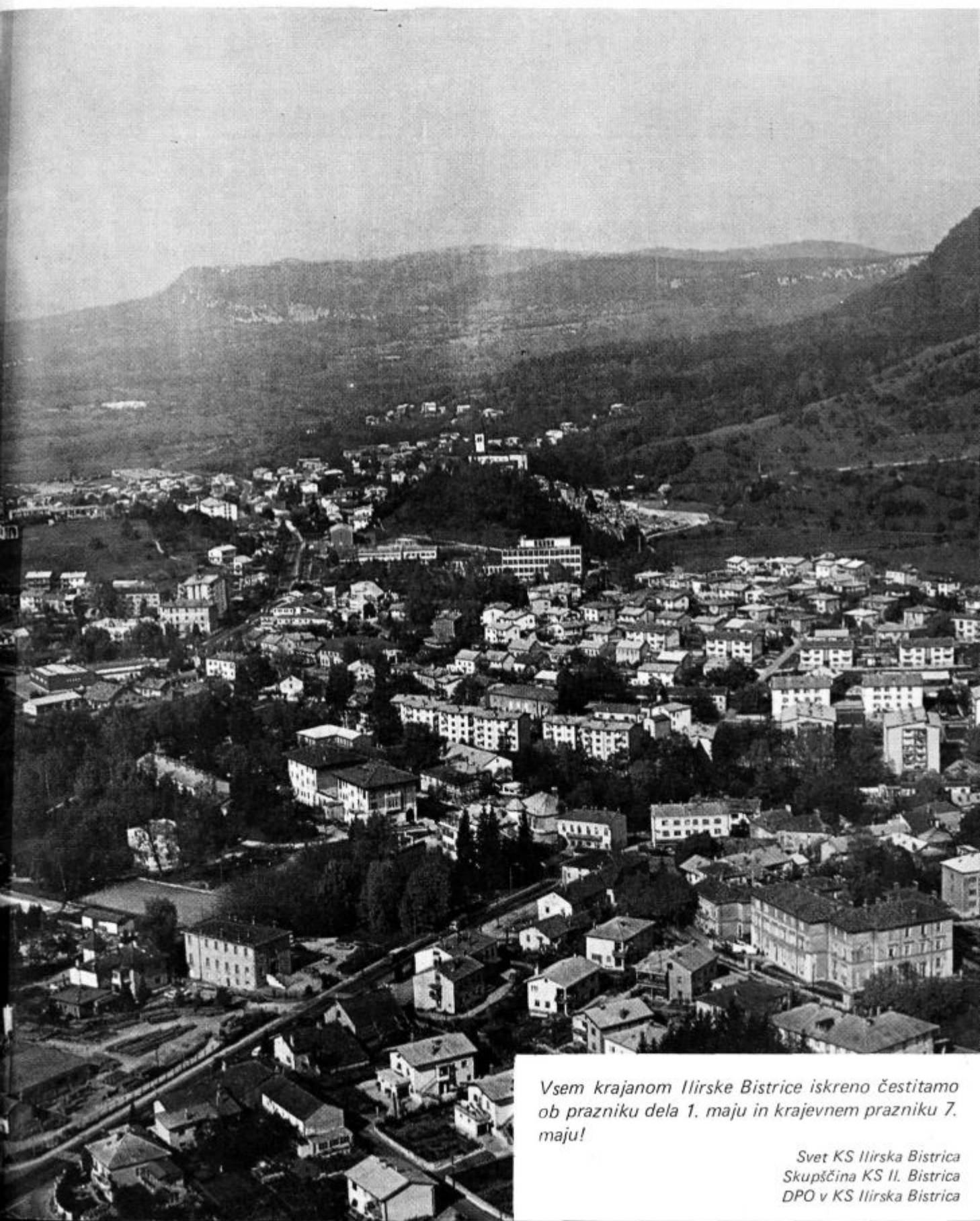
KRAJAN

glasilo krajevne konference szdl ilirska bistrica

datum: 20. 4. 1981

Cena: 8 din

Leto 2. Štev. 4

Vsem krajanom Ilirske Bistrice iskreno čestitamo ob prazniku dela 1. maju in krajevem prazniku 7. maju!

*Svet KS Ilirska Bistrica
Skupščina KS II. Bistrica
DPO v KS Ilirska Bistrica*

POTRIJEN SREDNJEROČNI PROGRAM KRAJEVNE SKUPNOSTI

Na seji skupščine krajevne skupnosti dne 10. 3. 1981 je bil sprejet srednjeročni program del v naši KS za obdobje 1981 – 1985. Predračunska vrednost vseh del je ocenjena po cenah iz leta 1980 na dobrih 23 starih milijard din.

Krajani naše KS bi prispevali 6,6 milijona din v obliki samoprispjevka (občinskega) in sodelovali s prostovoljnim delom (izgradnja telefonskega omrežja in ureditev javne razsvetljave).

Predvidevamo, da bomo v tem srednjeročnem obdobju uspeli realizirati sledeče naloge:

1. Asfaltiranje mestnih ulic in pločnikov. KS bi prispevala 2,7 milijona din ali 50 % sredstev, zbranih z občinskim samoprispjevkom.

2. Ureditev javne razsvetljave. KS bi prispevala 800.000 din ali 15 % sredstev zbranega samoprispjevka.

3. Čiščenje in ureditev struge in bregov Bistrice in Sušca. KS sofinancira program z 800.000 din ali 15 % sredstev samoprispjevka. Nosilec programa je Območna vodna skupnost Koper, ki tudi prispeva največ sredstev. Vrednost vseh del je ocenjena na 8.500.000 din. Prva faza del bo opravljena že letos.

4. Ureditev telefonske centrale in zgraditev krajevne telefonske mreže po mestu. Do leta 1985 se bo montiralo novo ATC s 2.500 priključki, tako da bo imela skupno s sedanjo kapaciteto 3.000 priključkov. Zgraditi pa je potrebno v mestu sekundarno telefonsko omrežje. Vrednost programiranih del znaša 12.000.000 din. Krajevna skupnost sofinancira program z 1.100.000 din ali z 20 %. Glede na izredno zahtevno investicijo pri izgradnji telefon-

skega omrežja se je zaprosilo za pomoč pri realizaciji programa tudi združeno delo v našem kraju.

5. Na področju izobraževanja bo velika pridobitev nova osnovna šola v Rozmanovi ulici. Vrednost del je ocenjena na 37.550.000 din.

6. V otroškem varstvu bomo povečali zmogljivosti za varstvo naših najmlajših. Zgrajena bo III. faza vrtca v Trnovem. Vrednost del znaša 10.000.000 din.

7. Na področju storitvene dejavnosti bo TRANSPORT zgradil sodobno urejen servis za motorna vozila in oddelek za tehnične preglede vozil. Tako bi nam občanom odpadla pot v Reko ali Postojno zaradi pregleda motornih vozil. Občani bi privarčevali na gorivu, ki je vsak dan dražje, pa še dopusta nam ne bi bilo potrebno koristiti.

8. Na področju turizma – gostinstva bomo v skladu s finančnimi možnostmi postopoma izgradili turistični center na Sviščakih. Nosilec je EMONA ILIRIJA.

9. Na področju komunalne dejavnosti bo samoupravna komunalna interesna skupnost zgradila centralno čistilno napravo in komunalno uredila zemljišča v soseskah S-6, S-12, S-13 in S-14. Za čiščenje mestnih ulic se predvideva nakup posebnega vozila.

Če bomo hoteli realizirati navedeni program, bomo morali že letos opraviti veliko dela. Tako bo kmalu viden napredek naše KS, saj nas v naslednjih letih čakajo še zahtevnejše naloge, ki pa jih bomo s skupnimi močmi in sodelovanjem zagotovo rešili.

Z. T.

7. MAJ – PRAZNIK NAŠE KRAJEVNE SKUPNOSTI

Letos bomo še posebej slovesno proslavili 40-letnico vstaje naših narodov in narodnosti, ko smo se odločno uprli okupatorju. V naši krajevni skupnosti bomo slovesno proslavili tudi svoj krajevni praznik 7. maj – dan, ko so

močne nemške sile podpisale brezpogojno kapitulacijo na našem območju. Ob praznovanju se bo zvrstilo več kulturnih in športnih prireditev.

Program prireditev

Petek, 8. maja

ob 17. uri: Akcija „ILEGALEC“, Odred „Snežniških ruševcev“

Sobota, 9. maja

Podgrad, Žabnik

ob 8.30 uri: VIII. srečanje pionirjev planincev občine Ilirska Bistrica
ob 9.00 uri: odkritje spomenika
ob 10. uri: srečanje s balinarji KS Viškovo

Dom JLA

ob 16. uri: uradno srečanje predstavnikov KS Viškovo in Il. Bistrica

Dom JLA

ob 16,30 uri: tekmovalje s KS Viškovo v šahu, namiznem tenisu, tressetu
ob 16,30 uri: tekma KS Viškovo – Il. Bistrica
ob 19,30 uri: svečana akademija

Nogometno igrišče
Dom JLA

– podelitev nagrad
– nastop pevskih zborov
HALUBJAN iz Viškova in
D. KETTE iz Il. Bistrice

V ILIRSKI BISTRICI SE JE 7. MAJA 1945 BREZPOGOJNO VDAL NEMŠKI 97. ARMADNI KORPUS

Po osvoboditvi Bihača 27. – 28. marca 1945, se je naša IV. armada usmerila k svojemu cilju – k reki Soči. V borbah za osvoboditev Bihača je uničila 15. nemški gorski korpus. Tako se 373. nemška divizija, ki je imela v svojem sestavu še kakih 30 % Paveličevih legionarjev, zaradi hudih izgub ni mogla več opomoči. Ustaško-domobranska divizija je istočasno popolnoma razpadla.

IV. armada je nezadržno napredovala skozi Liko, Hrvatsko Primorje in Gorski Kotar. Po uničenju 392. nemške in 11. ustaško-domobranske divizije je IV. armada 16. aprila 1945 s svojimi glavnimi silami prispela do zunanega pasu obrambe Reke. Istega dne je poslal generalni štab JA direktivo IV. armadi, naj takoj in energično napreduje v smeri Reke in Trsta z nalogo, da osvobodi Istro in Trst. Armadni štab je odločil nadaljevati ofenzivo v dveh smereh: Sušak – Reka – Trst in čez otoke Krk in Cres v Istro.

IV. armada je imela v reško-tržaški operaciji pred seboj močne sile nemškega 97. armadnega korpusa, ki je držal odsek fronte od morske obale do Snežnika. Na tem področju je sovražnik uporabil italijanske utrdbe, ki jih je še dopolnil s poljskimi objekti. Posebno močne so bile podzemne utrdbe na Milonji, ki so branile pristop k Ilirski Bistrici, v okolici Klane in na strmih področjih. Med slednjimi so bile najmočnejše pred Sv. Katarino nasproti Trstata nad Sušakom.

20. aprila so se začeli boji za glavne sovražnikove položaje. Štab IV. armade je odločil, da z enim delom vojske prebije fronto na odseku Reka – Klana, na desnem krilu pa prodre z 20. divizijo čez Mašun v Knežak in osvobodi Ilirsko Bistrico. Operacija na desnem krilu je bila izvedena 28. aprila 1945. leta. Tega dne je bila Ilirska Bistrica prvič osvobodjena. 29. aprila se je začelo v širšem rajonu Ilirske Bistrice obkoljevanje nemškega 97. armadnega korpusa. Tega dne je štab IV. armade ukazal enotam v reški skupini, naj podaljšajo fronto proti zapadu čez Ilirsko Bistrico in onemogočijo nemškim enotam, da bi se prebile preko Trsta ali Postojne na zapad.

Dne 30. aprila popoldne so enote 13. in 26. divizije osvobodile Klano, Novokračine, Sušak, Jelšane in Podgrad. Od 30. aprila do 3. maja je bil sovražnik na področju Ilirske Bistrice zelo aktiven. 3. maja zjutraj je začela napadati sveža 188. nemška divizija in prodrla v Rupno in

Julšane ter prisilila enote naše 13. divizije, da se nekoliko umaknejo. Istega dne je 19. divizija osvobodila Reko in potiskala sovražnika čez Gorski Kotar in Permane proti Šapjanam v smeri proti Ilirski Bistrici. Da bi sovražniku onemogočili preboj iz obroča, je štab IV. armade poslal iz okolice Trsta dve pešadijski brigadi in dva tankovska bataljona. Te enote so bile razporejene okrog Obrova v rajonu Podgrad – Ilirska Bistrica.

Po silovitih spopadih in z velikimi izgubami je sovražnik proti večeru 5. maja vdrl v Ilirsko Bistrico. Naslednjega dne so naše enote prešle v splošen napad in z navzkrižnim ognjem prisilile sovražnika, da je prenehal napadati naše položaje. Pod silovitim ognjem naših enot je bil sovražnik fizično in moralno izčrpan in je proti večeru 6. maja 1945 zaprosil za premirje in razgovore zaradi kapitulacije. Pogajal se je štab IV. korpusa in 7. maja zjutraj je v Ilirski Bistrici generallajtnant Hollsin, namestnik ranjenega komandanta nemškega 97. armadnega korpusa Kublerja, podpisal brezpogojno kapitulacijo. Vdalo se je 16.000 moških z nekaj generali in vso oborožitvijo. Med temi enotami okupatorjevih vojakov je bil tudi 9. SS policijski polk, 4. gradbeni in 5. Nedičev polk. S tem je bila takozvana reško-tržaška operacija uspešno zaključena.

V spomin na slavne bitke I. tankovske brigade v operacijah za osvoboditev Ilirske Bistrice se je domicilni odbor brigade v sodelovanju z osrednjim odborom Prekomorskih brigad odločil, da postavi 9. maja 1981 na Hribu svobode v Ilirski Bistrici spomenik – tank „STUART“. Tega dne bo na Hribu svobode proslava, slavnostni govornik bo nekdanji politkomisar dr. France Hočevar.

Tankovska brigada je sodelovala v bojih za osvoboditev Dalmacije, Hercegovine, Like, Gorskega Kotara, Hrvatskega in Slovenskega primorja, Istre, Trsta in Celovca.

Za zasluge v narodnoosvobodilni borbi in povojni graditvi JLA je predsednik republike Josip Broz – Tito odlikoval 1. tankovsko brigado z redom partizanske zvezde z zlatim vencem, z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem in redom ljudske armade z lovorovim vencem. Mirnodobska tankovska enota JLA je poimenovana po 1. tankovski brigadi NOV Jugoslavije in razvija njene borbene tradicije. Skupščina občine Vrhnika in Sežana pa sta podelili domicil 1. tankovski brigadi.

TANK STUART, katerega posadka je sodelovala v bojih za osvoboditev Il. Bistrice. V letih 1945–1980 je bil tank pred muzejem ljudske revolucije v Ljubljani, od 9. maja letos dalje pa bo stal kot spomenik na Hribu svobode.

I. tankovska brigada v Il. Bistrici 28. aprila 1945. Tega dne je bila Ilirska Bistrica prvič osvobodjena.

SPREJET PROGRAM DELA KS ZA LETO 1981

Na seji sveta krajevne skupnosti v mesecu marcu je bil sprejet program del v naši krajevni skupnosti za letošnje leto. Največ finančnih sredstev bomo tudi letos namenili komunalni izgradnji in razširitvi telefonskega omrežja.

Asfaltirali bi le manjše površine in to v starem delu mesta, v Levstikovi ulici in Bilčevi poti. Prvotno je bilo namreč predvidenih več asfalterjskih del, vendar bo zaradi polaganja zemeljskega telefonskega kabla celo mesto prekopano; tako je bolje z asfaltiranjem počakati.

Na področju javne razsvetljave bomo na novo uredili sledeče ulice: Trnovsko, Tavčarjevo ter Šercerjevo z delom Gubčeve ulice. Vendar bomo postavili posamezna svetila še v drugih kritičnih predelih mesta.

V letošnjem letu bo izvršena prva faza čiščenja in sanacije strug in bregov Bistrice in Sušca. Vrednost prve faze je 500.000 din, nosilec del pa je Območna vodna skupnost Košer.

V mestu bomo čez poletje gradili sekundarno tele-

fonsko omrežje. Vrednost vseh del bo znašala nad 5 milijonov din. Koliko ulic oziroma naselij bo povezalo bodoče telefonsko omrežje, je trenutno težko reči. Odvisno je predvsem od soodelovanja občanov, združenega dela in drugih dejavnikov, ki naj bi zagotovili potrebna finančna sredstva.

V Gabriju in Kettejevi ulici bodo urejene kanalizacija in meteorne vode in sicer s prostovoljnim delom občanov.

Konec meseca junija bomo izvedli akcijo čiščenja okolja; takrat bomo temeljito očistili mestne zelenice in parke.

Letos bomo slovesno praznovali 7. maj – praznik krajevne skupnosti. Praznovanje bomo združili s srečanjem s pobrateno krajevno skupnostjo Viškovo. Zvrstile se bodo številne kulturne in športne prireditve, na zaključku pa bo v Domu JLA svečana akademija, na kateri bomo podelili častno priznanje OF najzaslužnejšim občanom.

Prizadevni občani v Tavčarjevi in Trnovski ulici

Občani našega mesta se vse bolj udeležujejo akcij prostovoljnega dela, s katerimi rešujejo komunalne potrebe svojega okolja oziroma ulice.

Prvi spomladanski dnevi, čim je živo srebro v termometrih občutno poskočilo, so se začeli v krajevni skupnosti priprave na prva letošnja dela.

Najbolj organizirani so bili prebivalci v Tavčarjevi ulici. Gradbeni odbor, ki je vodil dela za postavitev javne razsvetljave v tej ulici, se je sestel 20. marca in dal pobudo za začetek zemeljskih del. Občani so se množično odzvali in do 30. marca izvršili vsa zemeljska dela. Na vrsti so sedaj še elektromonterska dela. Po predvidevanjih izvajalcev naj bi luč zasvetila v tej ulici že za 1. maj, kar naj po svoje tudi obeleži praznik dela.

Nad vse prizadevno so se lotili izgradnje javne razsvetljave tudi v Trnovski ulici. Prve dni aprila so začeli z zemeljskimi deli in gradnja hitro napreduje. V enem tednu so bili izvršeni vsi izkopi, položene cevi in zabetonirani

jaški. Sedaj so na vrsti samo še elektroinstalacijska dela. Javno razsvetljavo Trnovske ulice pa se bo priključilo na Šercerjevo ulico, zato potekajo sedaj pospešene priprave, da se vgradi tudi v tej ulici javno razsvetljavo. Upati je, da bo meseca junija zagorela luč tako v Šercerjevi kot Trnovski ulici.

Po dosedanji vnemi in sodelovanju so se občani res izkazali, pa ne samo v teh dveh ulicah. Tako so se spoprijeli s fizičnim delom v Levstikovi ulici, ko so urejali meteorne vode, kanalizacijo in zgradili nov podporni zid.

Stanovalci blokov v nekaterih naseljih pa so si rešili manjše komunalne zadeve, vendar za njih sila pomembne.

Opazno je torej večje zanimanje in sodelovanje občanov za razreševanje skupnih potreb. Umesten bi bil le večji posluh posameznih samoupravnih interesnih skupnosti, potem bi se realizirale še večje zastavljene naloge.

Februarska akcija prinesla 400 prijav

Letos izgradnja telefonskega omrežja v mestu

Vrednost vseh del znaša 5,2 milijona din; občani naj bi s prispevkom zbrali 3,6 milijona din, ostalo bi prispevali KS, SKIS in OZD. Vsak telefonski naročnik naj bi prispeval 12.000 din in sam kupil telefonski aparat.

V mesecu februarju smo izvedli popis vseh naročnikov za telefon v našem mestu. Prijavilo se je več kot 400 občanov. Naj ob tej priložnosti obvestimo občane, ki so se prijavili samo na krajevni skupnosti, da se obvezno prijavijo še na pošti, kjer bodo izpolnili ustrezen formular. Za stare naročnike, ki so že prijavljeni na pošti, to ni potrebno. V začetku marca je KS navezala stike z izvajalci del TEGRAD glede izgradnje sekundarnega omrežja. Vrednost del znaša 5,2 milijona din. Ta sredstva mora zbrati KS, da lahko prične z deli, TOZD za PTT promet pa bo zagotovil 800.000 din za financiranje povezav in tehnološko usklajevanje posameznih področij omrežja v mestu.

Svet krajevne skupnosti je na seji dne 6. 4. 1981 sklenil, da na osnovi zbranih prijav lahko takoj začne z akcijo. V teh dneh bo razvidno, koliko bo plačal za telefonski priključek in če se bo strinjal, bo podpisano izjavo vrnil do 5. maja na Krajevno skupnost. Te izjave bodo prejeli vsi občani iz naslednjih ulic:

Bazoviška, Rozmanova do št. 20 in št. 24 f, Cankarjeva, Adamičeva, Trubarjeva, Levstikova do št. 27, Aljažev breg, Prešernova, Župančičeva, Tavčarjeva, Kidričeva, Strma pot, Partizanski hrib, Gregorčičeva, Vojkov drevored, Trnovska, Kosovelova, Kettejeva, Šercerjeva, Gradnikova, Vodnikova od št. 30 do št. 38, Vilharjeva, Tavčarjeva, Maistrova ter Gubčeva. Svet KS je imel tehtne pomisleke ko se je odločal o prispevku občanov za telefon. Na koncu je bilo sklenjeno, da vsak naročnik prispeva 12.000 din Krajevni skupnosti, občani v individualnih hišah pa sami na svoje stroške napeljejo kabel v svojo hišo. Vsak naročnik naj si tudi sam kupi telefonski aparat. Prispevek bi začeli nakazovati na žiro račun KS št. 52210-645-45793 šele takrat, ko bo imela KS zbrane pristopne izjave občanov, da se strinjajo s temi pogoji. Občani bi plačali v dveh obrokih po 6.000 din in sicer prvi obrok do 10. maja, drugega pa do 1. oktobra. Drugih finančnih obveznosti krajani ne bi imeli; ob tem velja poudariti, da se bo gradilo celotno omrežje tja do jeseni. Priklon na rekonstruirano telefonsko

centralo bo izvršen po rekonstrukciji centrale predvidoma konec tega leta. Iz tega sledi, da moramo čez poletje in jesen zgraditi omrežje, da bo pripravljeno za priklop, ko bo povečana centrala za 600 priključkov: Velja dodati, da se v primeru premalo zbranih pristopnih izjav občanov ne bo pristopilo k nameravani investiciji. Da pa bi zagotovili resnično enake kriterije za vse občane, bodo morali vsi kasnejši naročniki za telefon naslednja leta ravno tako plačati KS zgoraj navedeni znesek, ustrezno povečan s stopnjo inflacije.

PTT bo namreč v bodoče priklapljala telefone za občane le na podlagi soglasja, ki ga bo izdala KS občanom, ko bo le-ta nakazal ustrezní znesek KS za širitev telefonskega omrežja.

Letos ne bomo gradili telefonskega omrežja v naslednjih ulicah:

– v delu Rozmanove in Podgrajske, v Gabrju in ulici N. Tesle, ker še ni izdelana projektna dokumentacija.

– začasno je odložena tudi gradnja omrežja v Jurčičevi ulici in delu Vodnikove ulice, ker nekateri lastniki niso dali soglasja glede napeljevanja linije čez njihovo stavbo.

Ostajajo še nekateri predeli mesta, za katere sedaj ne moremo z gotovostjo trditi, ali dobe telefon ali ne. To se bo videlo ob sami izgradnji omrežja.

Po zgoraj navedenih podatkih je to leto možno speljati omrežje za približno 300 občanov. Finančni predračun zbiranja sredstev je takšen:

Delež občanov	3.600.000 din
Krajevna skupnost	400.000 din
OZD in SKIS	1.200.000 din
SKUPAJ:	5.200.000 din

Ko bo KS zbrala večino pristopnih izjav občanov, bo na ustrezen način obvestila naročnike, da lahko začnejo z vplačilom prvega obroka 6.000 din, ki naj bi bil zbran najkasneje do 10. maja letos.

Upati je na razumevanje občanov, saj je sedaj zadnji čas, da je kljub nekoliko višjemu prispevku za telefon cena še vedno bistveno nižja, kot v ostalih mestih po Sloveniji.

Ilirska Bistrica — mesto brez svoje arhitekture

Veliko besed je bilo izrečenih o tem, da se v našem mestu zida brez vnaprej določenega sistema, da v njem ni izrazitih, karakterističnih zgradb — simbolov, po katerih bi tujec naše mesto že od daleč indentificiral. Pa o tem, da se staro bistriško izročilo v gradnji polagoma zgublja, da je naše mesto sestavljeno iz določenega števila različnih zgradb, ki nimajo svojstvene, pokrajini in tradiciji prilagojene oblike in je potem naše mesto samo eno od mnogih, podobnih.

Ne bi govorili o tem, kdo bi o teh problemih moral razmišljati in zakaj je temu tako.

Problem bi osvetlili z drugačne strani, z drugačnimi besedami, da bi boljše doumeli, zakaj so taka, navidez nepomembna vprašanja, dolgoročno gledano, zelo važna stvar.

Anarhičnost gradnje pomeni svojevrstno nasilje — nasilje arhitekture nad mestom.

Ko vedno pogosteje in glasneje slišimo, da je arhitektura v krizi, mislimo prav na tisto nasilje, ki ga je arhitektura našega časa povzročila mestu. Navidezne socialne in higienske razmere, ki jih je v mesto zanesla industrijska revolucija, so silile arhitekta, da so stopili v korak z vlade željnim urbanizmom, da so lastno stroko podredili vladanju nad mestom. Arhitekti so zamenjali predmet svojega zanimanja in strokovnega proučevanja s socialnim programom. Na mestu arhitekture kot umetnosti gradnje je stopilo načrtovanje v slogu „velikega merila“. Na mesto ulic, trgov, arkad, so stopile spalne soseske, prometne mreže, industrijske cone in nakupovalni centri. Tako kot je mestni prostor skozi vso zgodovino predvsem zapis medčloveških odnosov, je danes postal zrcalo posameznih oblik njihove odtujenosti.

S tem ko zagovarjamo mesto kot akumuliran kolektivni spomin, kot polje spomenikov, kot „veliko hišo“, se ne zavzemamo za nedotakljivost obstoječega, nespremenljivost mesta. Mesto se je in se bo spreminjalo, rušilo in širilo. Vprašanje pa je ali ga bomo tudi gradili.

Kakšen je torej odnos „bistriške“ arhitekture do našega mesta, točneje, do umetnosti gradnje in urejanja mestnega prostora? Ali sploh lahko govorimo o bistriški arhitekturi kot nekem mikrotipu ali o neki avtohtoni arhitekturi bistriške krajine? Ne bi rekli. Odnos našega človeka do prostora, do mesta, v katerem živi, je bil zelo malomaren. Če je vsaka človeška dejavnost zapis spomina, ki se zgublja, tedaj le arhitektura in mesto ostajata kot zapis tega spomina. Ob vsem tem dobe vprašanja, kaj smo dali našemu mestu, kje in kdaj smo mu dali tisto obliko, preko katere bi se v njem akumuliral kolektivni spomin, bistveno drugačen prizvok. Pravimo, da je mesto nekakšno gledališče spomina. Toda to gledališče je treba enkrat začeti graditi.

Mesto brez takega gledališča ne more živeti, njegov zapis je bled in mesto izumira. Če lahko govorimo o delčku bistriškega prostora, n. pr. „Sibiriji“ kot prostoru s kvalitetami, v katerem se je izoblikoval nek arhe-tip (lahko govorimo o specifični strnjeni zazidavi ob reki Bistrici z mlino in žagami), pa ne moremo tako dejati za ostali bistriški prostor, ki je vse prej kot kvaliteten. Zakaj ni v Ilirski Bistrici več takih „Sibirij“? Zakaj mesto ne raste, se razširja takem pomenu? Kdaj bomo lahko obiskovalcu pokazali gledališče spomina?

In če naj ima Ilirska Bistrica svojo lastno arhitekturo — kakšna naj bo?

B. L.

8. ZLET ZTS

Osrednja prireditev ob 30-letnici ustanovitve ZTS bo v Ilirski Bistrici

Letos praznuje Zveza tabornikov Slovenije 30 let ustanovitve. Domačin oziroma organizator letošnjega jubilejnega zleta vseh slovenskih tabornikov bo bistriški odred Snežniških ruševcev. Zlet bo torej v Ilirski Bistrici od 1. do 7. julija 1981 in se ga bo predvidoma udeležilo okrog 1300

tabornikov. Nedvomno je to za naše tabornike veliko priznanje pa seveda tudi precejšnja odgovornost. Svojo pomoč pri organizaciji in tudi v materialnih sredstvih bodo prispevale delovne organizacije, sodelovala pa bodo tudi ostala društva.

NAŠE PILE, VEDNO ČILE...

Skozi dolga stoletja so dajala vodna kolesa kruha listriškim mlinarjem in pilarjem. Do danes so ostala le še redka in tudi ta počivajo in razpadajo.

Čas jih je odrinil ob rob življenja, kakor še mnogo drugega. Ne pa bi bilo lepo, da bi jih vse po vrsti prepustili trohnobi. Ne zaradi nostalgije po minulih časih, temveč zaradi zvestobe do kraja in ljudi, zaradi spoštljivega občutka do prednikov, ki so jim ob šumenju Bistrice in ropotu koles minevali dnevi, leta, stoletja.

Mlinarstvo v Bistrici sega s svojimi začetki v sivo davnino. Predniki, ki so postavili svoje hiše v ozki, zaprti, nič kaj vabljivi dolini Bistrice, prav gotovo niso tod kmetovali ali trgovali, pač pa so mleli žito kmetu v bližnji in daljni okolici, verjetno že od 16. stoletja dalje pa tudi žagali hlode in deske. Konec 17. stoletja je gnala Bistrica s svojimi pritoki Sušcem, Kovačevcem in Kukčevko 16 koles vodnih žag.

Pri nas se je uveljavil poseben tip vodne žage, ki jo poznamo pod imenom venecijanka. Očitno je prišla iz nekdanje Beneške republike, značilen zanjo pa je lesen jarem in en žagni list. Pred uvedbo vodnih žag so morali ljudje ročno razrezovati hlode v deske, kar je bilo silno počasno, utrudljivo pa tudi nenatančno delo.

Dva načina vodnega pogona sta se uveljavila pri nas. Prvi način predstavlja vodni pogon „na koš“. Žago poganja vreteno z loparji, dolgimi 1,40 m. Eno vreteno ima 10 takih loparjev. Vrtljaji se prenašajo neposredno na ročico. Ta način je enostavnejši, zahteva pa več vode. Drugi način

pogona predstavlja veliko vodno kolo s posrednim prenosom vrtljajev. Takih koles, razpadajočih, lahko še nekaj vidimo ob Bistrici.

Pomemben del venecijanke je „podajilo“. To je priprava, ki potiska voziček proti jermeniku in omogoča večjo natančnost in enakomernost žaganih izdelkov.

Koliko je bilo žagarskih obratov ob Bistrici?

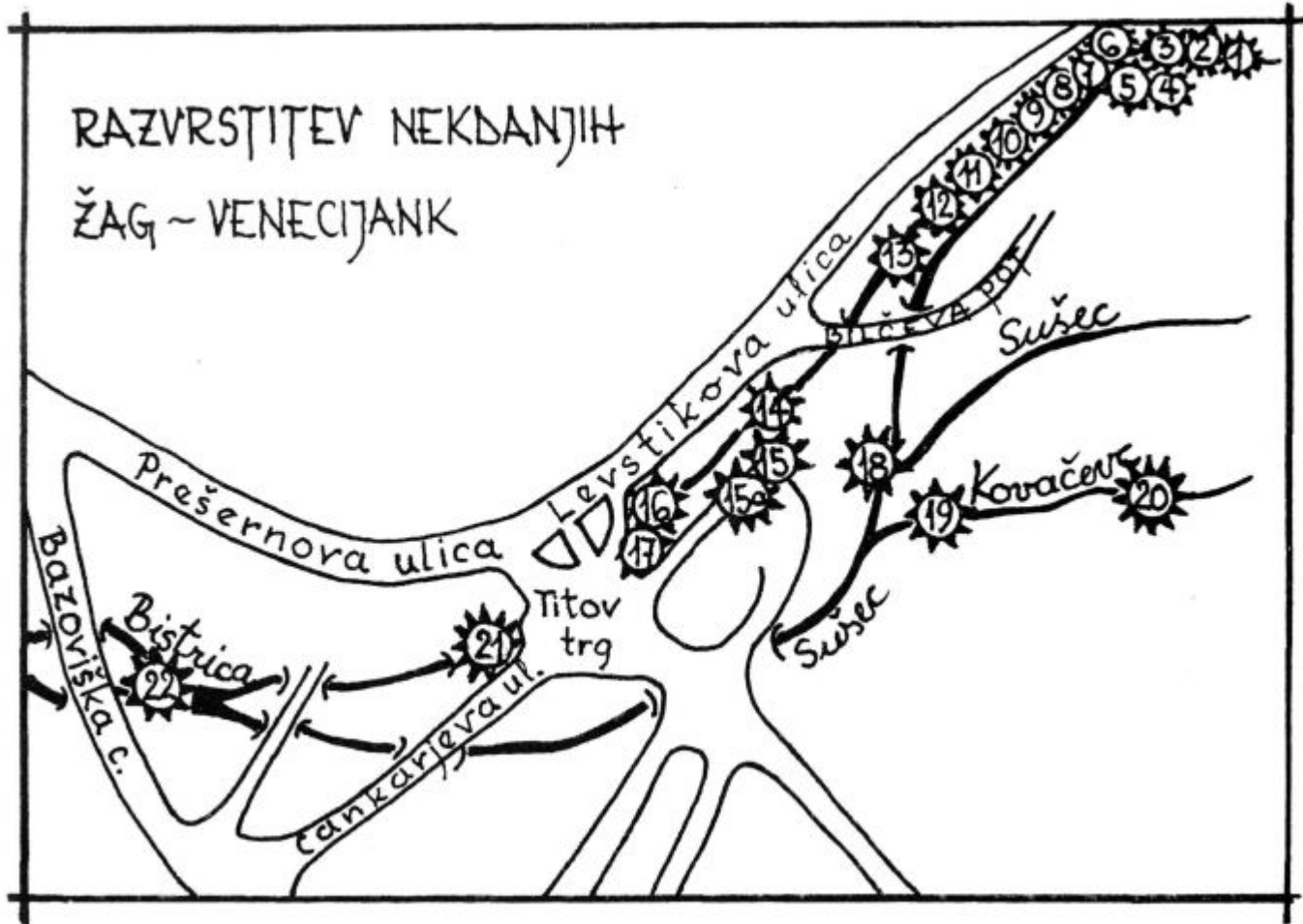
Ohranjeni so delno podatki od 17. stoletja dalje, za 19. stoletje pa imamo točne navedbe.

Prav ob izviru Bistrice je do l. 1925 žagal

1. Josip Domladiš, potem so se zvrstile 2. Žvanova žaga, 3. Levičarjeva (Brinškova), 4. Kukčeva (Brinškova), 5. Ivetova (A. Tomšičeva), 6. Škobarjeva (Tomšič), 9. Mehlinova (prej Šemačeva), 10. Bilčeva, 11. Hlistova (Tomšič), 12. Mehlinova (prej Šemačeva), 13. Ličanova, 14. Samsova, 15. Lujkotova (Žnidaršič), 16. Domladisova, 17. Hodnikova, 18. Ivetova ob Sušču (Tomšič), 19. Vencinova (Domladis), 20. Tomšičeva (Ob Kovačevcu, zdaj Topol), 21. Ivetova ob Bistrici, 22. Strojbarjeva (Jelovšek, Žnidaršič).

Neverjetno! Na nekaj sto metrih 22 žag, ne vstevši mlinov.

Takšno koncentracijo žagarskih koles lahko tolmačimo z dejstvom, da ima Bistrica razmeroma močan padec in vodo celo leto; v letnih mesecih sicer manj, toda še vedno dovolj za pogon koles. Če je bilo vode malo, pa so se žagarji dogovorili, kdaj bo kdo odprl zapornice. Drugi razlog za tolikšno število žag pa je obširno zaledje z – za

takratne razmere — neizčrpnimi lesnimi zalogami.

Posli za bistriške žagarje so posebno zacveteli pred približno sto leti. Italijanski, predvsem sicilski trgovci z južnim sadjem so potrebovali za svojo robo primerno trdno in obenem lahko embalažo. Pa ne samo za sadje, tudi za drugo blago so potrebovali Italijani zaboje: za makarone, rezance, sveče in podobno.

Iz bistriških hlodov so rezali bistriški žagarji deske v dolžini 2,25 m, v širini 14 do 29 cm in v treh kategorijah debelin: do 3 — 8 mm (tavolete), od 14 — 15 mm (decimale) in od 17 — 20 mm (testone).

Tavolete so pri nas začeli imenovati „mlinci“, pač zaradi povezave žag z mlini.

Glede mer so bili italijanski trgovci zelo natančni. V enem povezku se je moralo 9 deščic — mlincev natančno ujemati z enim beneškimi palcem.

V 10 urah, kolikor je tedaj trajal delovni dan, so žagarji narezali povprečno po 80 mlincev. Če pa je bilo potrebno, so delale venecijanke noč in dan. Tavolete in druge deske za zaboje so rezale tudi vodne žage drugod po Slovenskem, kjer je bilo dosti bukovine (na Gorjancih, v Kočevskih gozdovih).

Konjunktura je trajala tja do začetka 20. stoletja. Tedaj je pričela našo bukovino izpodrivati duglazija iz Kanade in ZDA. Deščice iz tega lesa so bile lažje in mehkejše in tudi bolj gladke, ker so bile rezane.

Ni več živih prič iz tiste dobe, toda domišljija nam lahko privabi življenje pred 100 leti. Nad 40 koles se je tedaj preko dneva, včasih tudi preko noči vrtelo v živahnem ritmu.

Koliko voz se je moralo zvrstiti na ozki ulici in na dvoriščih, da so razložili hlodovino in naložili žagan les, ki je bil namenjen v reško pristanišče!

Naše pile, vedno čile,
nam denarce preskrbe ...

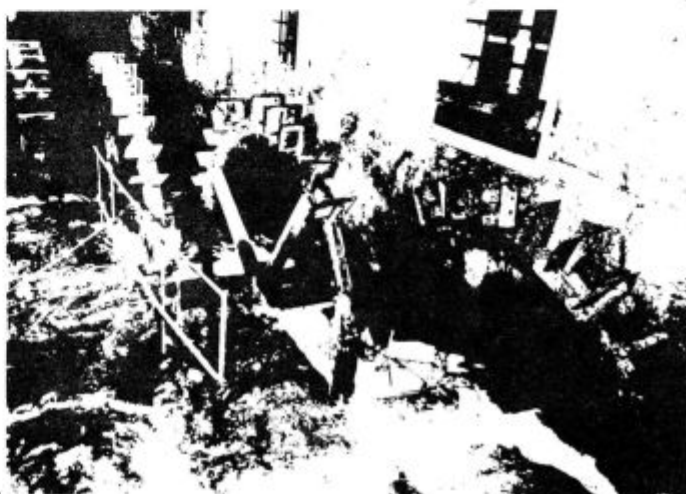
Skoraj gotovo je, da je pesem o bistriških pilarjih nastala v tisti dobi konjunktura.

Od vseh žag je danes edino Mehlinova žaga sposobna obratovati. Razveseljivo je, da se Lesonit, TOZD Žaga zanima zanjo in bi jo aktiviral za potrebe občanov. S tem se strinja tudi Zavod za spomeniško varstvo s pogojem, da se žaga ohrani kot muzejski objekt.

Še bi našli v Bistrici kak vreden objekt, mlinarski ali žagarski, ki bi se ga dalo z majhnimi stroški ohraniti.

Zavedajmo se, da bo čez nekaj let vse prepoznal

OPOMBE: Podatki v članku in skice so iz knjige Lesna industrija na Pivškem ter iz članka Draga Grlja: Iz zgodovine venecijanek na Notranjskem (revija Les, št. 5-6/71).
F. M.

Programska volilna konferenca ZK v Ilirski Bistrici

PREDSEDNIK CK ZKS FRANCE POPIT—NAŠ GOST

Med pomembnejše dogodke v mesecu aprilu lahko brez dvoma štejemo programsko volilno konferenco občinske ZK, ki je bila dne 8. aprila 1981.

Konferenca naj bi bila obračun in ocena uspehov in pomanjkljivosti v družbenem razvoju naše občine, obenem pa naj bi nakazala nadaljno usmeritev komunistov pri vedno bolj odgovornih nalogah.

Po uvodnem poročilu o dosedanjem delu, ki ga je podal sekretar tov. Štemberger Vojko, je posegel v razpravo med drugimi tudi predsednik CK ZKS tov. France Popit, ki so ga komunisti — prvič po letu 1977 — toplo pozdravili v svoji sredi.

Največji del svoje razprave so komunisti posvetili delegatskemu sistemu. Dosledno uveljavljanje tega sistema je najboljši porok, da se komunisti in forumi ne oddaljijo od baze, saj predstavlja tako oddaljevanje resno nevarnost za naš nadaljnji samoupravni socialistični razvoj. Komunist naj živi z okoljem, v katerem dela, oblikovati ga mora posluš za probleme in težave delovnega človeka, obenem pa naj bo aktiven pri mnogovrstnih naporih za napredek naše skupnosti.

Konferenca je analizirala in ocenila tudi našo stabilizacijsko prizadevanje ter spregovorila še o nekaterih drugih

problemih n.pr. o idejnopolitičnih nalogah komunistov. Konferenca je podaljšala mandat dosedanjega predsednika obč. konference ZKS, tov. Grlja Jožeta za eno leto.

Po konferenci si je tov. Popit ogledal novi obrat vlaknenih plošč v Lesonitu ter dom JLA.

Gradnja šole poteka po planu

Gradbišče nove osnovne šole ob Rozmanovi ulici le dobiva svojo pravo podobo. Takšen je rezultat sicer nekoliko omahujočega začetka del, ki jih izvaja SGP Primorje, TOZD GE Bistrica.

V začetku decembra preteklega leta je bila med investitorjem, Občinsko izobraževalno skupnostjo in že omenjenim izvajalcem podpisana gradbena pogodba, ki določa, da bo začetna faza nove šole končana v letu 1981. Prvi kupi zemlje so bili izkopani že pred novim letom, s čimer se je uresničila tudi zadnja naloga iz srednjeročnega načrta investicij v osnovnošolski prostor. Pred štirimi leti smo si namreč zastavili nalogo, da bomo poleg novih oziroma adaptiranih šol v Jelšanah, Kuteževem, Pregarju ter prve in druge faze vrtca v Trnovem začeli v preteklem letu tudi izgradnjo nove šole v Ilirski Bistrici. Cilj je bil torej „tik pred dvanajsto“ le dosežen.

Začetek priprav sega v prvo polovico leta 1978, ko je bila izdelana projektna dokumentacija, kmalu za tem pa izbran idejni osnutek in podpisana pogodba o izdelavi izvedbenega projekta. Finančne možnosti so opredelile način gradnje, ki temelji na posameznih fazah.

8500 m² bruto površine, kolikor naj bi celotni objekt v

končni fazi imel, (od tega 5607 m² za šolske in kulturne potrebe, 533 m² zaklonišč in 2360 m² telesnokulturnih površin) predstavlja izredno veliko, vendar potrebno investicijo. Tako so menili naši občani, ki so se z veliko večino odločili za podaljšanje samoprispevka. Seveda se že sedaj sprašujemo, kolikšen del programa bomo lahko realizirali že v tem srednjeročnem obdobju. Nedvomno je skokovita rast cen bistveno okrnila naša hotenja, tako da moramo najprej zaključiti začetno fazo, šele nato bomo razmišljali o nadaljnjih možnostih.

Kot ves ostali objekt ima tudi del stavbe, ki bo zgrajen v letošnjem letu (skupno 1860 m²), le dve etaži. V zgornji bo 8 učilnic, v spodnji pa spremljajoči prostori — kotlovnica, shrambe, ter hišniško stanovanje, ki je začasno spremenjeno v kuhinjo in jedilnico. V nove učilnice bodo zakorakali učenci, ki bi se sicer stiskali v neustreznih prstorih Delavske univerze in starega vrtca. Seveda je še veliko odprtih vprašanj, tako finančne kot tudi tehnične narave, vendar upamo, da bomo že kmalu poročali o bistvenem napredku pri izgradnji nove šole.

B. M.

Aktivni taborniki odreda „Snežniški ruševci“

Na 3. seji občinske konference zveze tabornikov občine Ilirska Bistrica, katere sta se poleg delegatov udeležila tudi predsednik izvršnega sveta SOb in sekretar OK ZSMS, so taborniki kritično spregovorili o svojem delu v preteklem letu.

Množičnost in aktivnost bistriških tabornikov lahko ocenjujemo tudi s podatki, da je:

— na 850 sestankih vodov sodelovalo	6.500 članov
— na 12 sestankih čet, kluba, odreda	500 članov
— na 40 vodovih izletih v naravo	520 članov
— na 14 četnih in odrednih izletih	700 članov
— na drugih pohodih	700 članov
— na letnem taborjenju sodelovalo	200 članov
— drugih aktivnosti (tekmovanja, kvizi, tehnični zbori, MDA)	300 članov

Vsi ti in drugi podatki seveda kažejo na široko aktivnost članov v letu 1980 in tudi uspešnost (dve prvi mesti ekip na republiških tekmovanjih), pa vendar niso bili taborniki z vsem doseženim zadovoljni.

Preko 400 članov šteje odred „Snežniških ruševcev“, toda ugotavljali so, da še vedno niso vsi taborniki dovolj aktivni, da so nemalokrat premalo odgovorni do opravljanja nalog.

Največ problemov je seveda z zagotavljanjem vodniškega kadra, čeprav vsako leto na 10-dnevnem tečaju usposobimo do 50 novih vodnikov. Toda ti odidejo po zaključnem šolanju na osnovni šoli v Koper, Ljubljano, Novo Gorico, kar pomeni za nas veliko izgubo kadrov.

— Pozitivno so ocenili delovanje delegatskega sistema, saj že vrsto let zagotavlja demokratičnost razprav o vseh pomembnejših odločitvah v enoti.

Sprejeli so tudi program dela za tekoče leto in finančni plan.

Š. V.

Čas, ki mine, je v delu, ki ostane

V življenju vsakega delovnega kolektiva so jubileji in mejniki, zmage in novi načrti, vzponi in zastoji, sončne in senčne strani – sklenjen krog hotenja in nehanja.

V življenju vsakega delovnega kolektiva so tudi desetletja vloženih naporov, odrekanih in zmagoslavnih trenutkov, v katerih je pozabljen znoj in prečute noči.

V življenju vsakega delovnega kolektiva so tudi generacije, ki so pridobivale izkušnje, osvajale nove tehnologije, ustvarjale nove izdelke, oblikovale nove medsebojne odnose.

Vseskozi pa je v življenju, rasti in razvoju vsakega delovnega kolektiva prisoten človek – delavec, oblikovalec, ustvarjalec.

Človek, čigar resnično bit označuje edino tisto, kar je z delom potrdil.

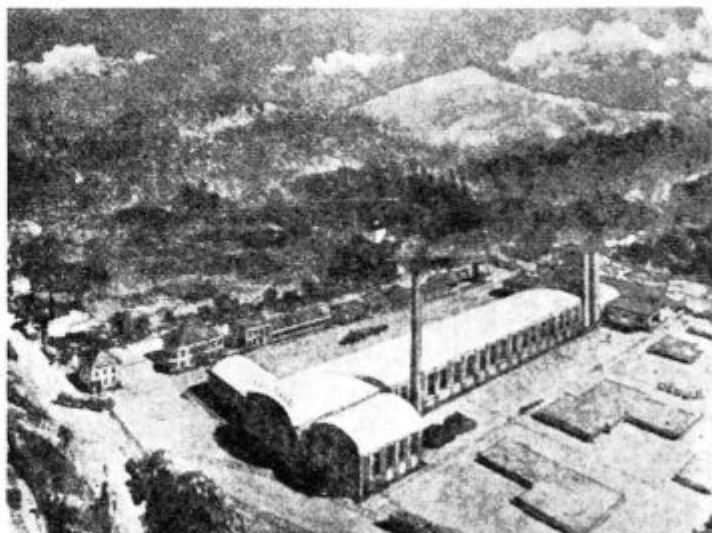
In samo to je v življenju vsakega delovnega kolektiva in življenju njegovih delavcev zares pomembno: delo, izkušnje in rezultati tega dela.

To je tudi edina dediščina, ki kaj velja.

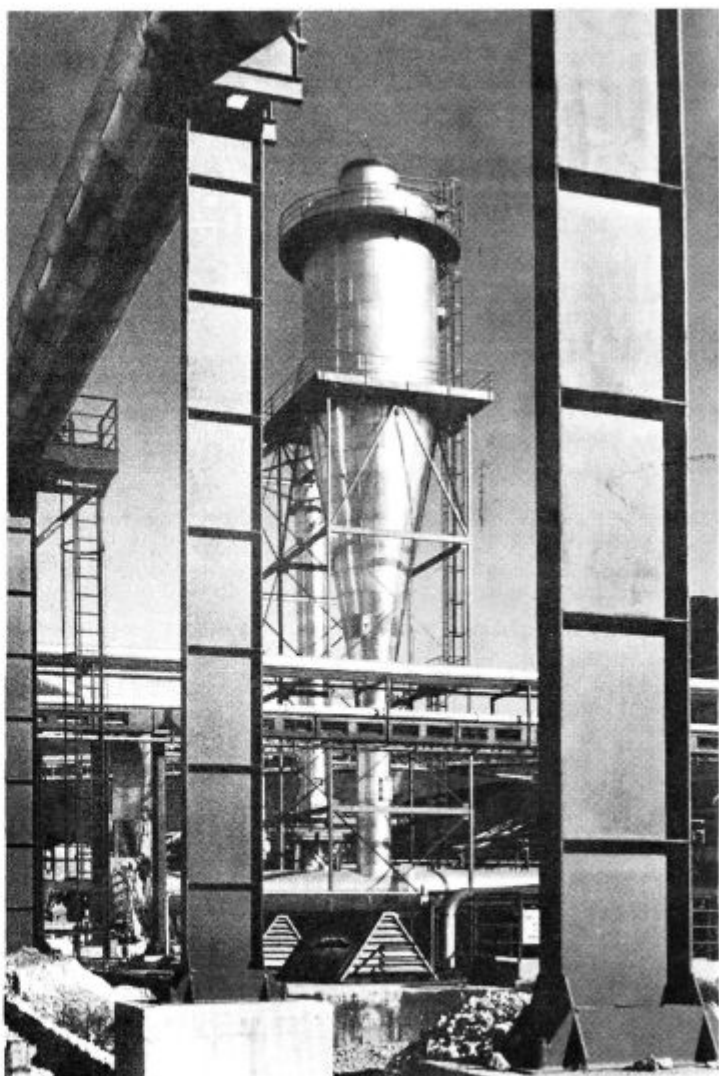
In edino vezilo za še boljši jutrišnji dan.

Kar velja za vsak delovni kolektiv, še posebno za Lesonit. Letos praznuje 35-letnico.

S. E.

Lesonit, 1946

Lesonit, 1981

Prvi stanovalci v soseski S-6

V mesecu marcu je bil predan stanovalcem prvi stolpič v soseski S-6. Novim stanovalcem je bilo predanih 25 stanovanj, od tega 9 solidarnostnih. Izredno-slaba nosilnost tal je nekoliko podražila gradnjo, vendar je kljub temu končna prodajna cena objektov 16.206,78 din za m². To pa je manj od republiškega poprečja. Ostalih 50 stanovanj bo končanih v tem mesecu, tako bo v teh stolpičih skupaj 75 stanovanj. Pri izgradnji soseske S-6 je razveseljivo zlasti dejstvo, da bomo počasi le začeli kompletno urejati nova stanovanjska naselja. Tako bo do novih stolpičev speljano telefonsko omrežje, asfaltirani bodo dvorišče, pločnik in

cesta, pa tudi javna razsvetljava bo postavljena. Torej le prihaja do boljšega sodelovanja med Samoupravno stanovanjsko skupnostjo, Komunalno skupnostjo in Krajevno skupnostjo.

Že letos jeseni bo predvidoma stekla gradnja novih treh stolpičev v neposredni bližini sedaj zgrajenih.

S tem bi bila tudi zaključena stanovanjska izgradnja v soseski S-6.

T. Z.

Prvi stanovalci so prejeli ključe. Prijeten dogodek, ki bo ostal vsem v spominu.

Prvi del soseske S-6

88 dreves za Tita

Jugoslovanska zveza za varstvo okolja in narave je dala pobudo, da se v vsaki KS posadi 88 dreves v spomin na tovariša Tita in se mu na ta način izrazi ljubezen in spoštovanje.

Tudi v naši KS smo na pobudo marljivega hortikulturalnega društva pristopili k akciji.

Na Hribu svobode v neposredni bližini spomenika so radioamaterji, planinci, taborniki, vojaki in člani hortikul-

turnega društva posadili 88 jerebik in 88 brez ter tako izkazali posebno spoštovanje do tovariša Tita.

Svet krajevne skupnosti je na seji dne 6. 4. 1981 podpisal poseben sporazum o oskrbi in varstvu omenjenih dreves. Ob krajevnem prazniku 7. maju bo tudi odkritje spominske plošče z napisom „TITU radioamaterji, taborniki in planinci 1981“.

T. Z.

Vsem občanom in delovnim kolektivom čestitamo:
27. april, dan OF
1. maj, praznik dela
7. maj, praznik KS Ilirska Bistrica

**družbeno
politične
organizacije
in krajevne
skupnosti**

**SKUPŠČINA
OBČINE
ILIRSKA
BISTRICA**

lesonit
1946 / 1981
slovenijales/lesonit, lesno kemična industrija, 66250 ilirska bistrica

Ljubljanska banka

splošna banka koper
n. sub. o.

Poslovna enota Ilirska Bistrica

FOTO ATELJE
EMIL MARAŽ
ILIRSKA BISTRICA

GRAFIČNI ATELIER
BORIS ZEJNULOVIČ
ILIRSKA BISTRICA

TOK — tovarna organskih kislin
ILIRSKA BISTRICA

proizvodni program:

- organske kisline
- citronska kislina
- vinska kislina
- metavinska kislina
- mlečna kislina

**GALVANSKI
PROIZVODI**

- proizvodi za
usnjarsko
industrijo
- enološki preparati

Sedmič na zasneženi vrh Snežnika

Tudi letošnji že sedmi zaporedni zimski vzpon na Snežnik je z rekordnim številom udeležencev — vsaj 3.500 jih je bilo — znova dokazal, kako vabljiv je Snežnik in kako priljubljen velikemu številu planincev in drugih ljubiteljev zimske narave.

Zimski vzponi na Snežnik so postali največja športno-rekreativna manifestacija v naši občini. Še posebej pa je razveseljivo dejstvo, da je ta manifestacija, ki jo organizacijsko sicer vodi domače planinsko društvo, tako uspešno povezala preko 150 soorganizatorjev iz vrst radioamaterjev, smučarjev, delavcev zdravstvenega doma, gozdarjev, članov ZB NOV, RK, teritorialne obrambe, postaje milice, JLA, civilne zaščite, preventive in drugih ter mnoge domače delovne kolektive, brez katerih tako obsežna aktivnosti ne bi mogli izpeljati tako uspešno.

Letos je bil zimski vzpon na Snežnik že drugo leto opravljen v dveh dneh, v soboto, 14. in nedeljo, 15. marca, kar se je pokazalo kot ustrezno, saj je tako neprimerno bolj poskrbljeno za varnost udeležencev pa tudi omogočeno tako velikemu številu obiskovalcev, da pot na Snežnik v redu opravijo.

Živahen vrvež je bil oba dneva tako na Sviščakih kot na vrhu Snežnika, pa tudi na vsej dolgi vijugasti poti v snežni gazi proti Snežniku. Obiskovalci so prišli celo iz Maribora, Gorenjske, Ljubljane, Zasavja iz vseh planinskih društev Primorske, iz vseh reških društev, celo iz Zagreba in slovenskih prosvetnih društev iz Trsta in okolice.

Pisano množico občudovalcev je Snežnik prvi dan postregel s soncem in bleščečim razgledom po Kvarnerju in tja do Triglava, naslednji dan pa je Snežnik pokazal svoje drugo lice, z meglo in vetrom. Pa nič zato, udeleženci so se vračali v dolino zadovoljni in navdušeni, da je bil cilj dosežen in podvig uspel.

Tudi tokrat je bil vzpon posvečen junaškim bojem borcev Istrskega partizanskega odreda v krajih pod Snežnikom. Predstavniki odbora te partizanske enote so že leta 1977 prav ob priliki tretjega zimskega vzpona na Snežniku izročili domačim planincem listino o prevzemu stalnega pokroviteljstva nad to prireditvijo. Kot sopokrovitelj pa je že drugo leto tudi kolektiv PRIMORSKIH NOVIC, ki je

skupaj z mnogimi novinarji in reporterji poskrbel, da je glas o našem Snežniku in letošnjem uspešnem vzponu šel daleč v svet na časopisnih straneh, pa tudi po radijskih in celo televizijskih valovih.

Z nedeljske spominske slovesnosti na Snežniku so tudi letos vrli bistriški smučarji ponesli na smučeh spominski venec k spomeniku padlih na Sviščakih. Tokrat pa je v imenu vseh udeležencev položila sveže cvetje tudi tov. Anica Strle—Debevec iz Jesenic, dolgoletna, tudi za domače planinsko društvo zaslužna planinka ki je pred 30. leti, točno 12. avgusta 1951 odkrila prav ta spomenik — skromno oddolžitev bistriških planincev vsem padlim junakom v snežniških gozdovih.

Na letošnjem zimskem vzponu je bilo podeljenih prvih 32 zlatih značk zimskega vzpona vsem, ki so se zvesto udeleževali vseh sedmih dosedanjih vzponov.

Prvo zlato značko so organizatorji namenili družini Cigler iz Ljubljane v spomin na Milana Ciglerja, velikega ljubitelja slovenskega planinskega sveta in še posebej Snežnika, ki pa se je le nekaj dni pred tretjim zimskim vzponom smrtno ponesrečil v Kamniških Alpah.

Drugo zlato značko pa je prejel iz rok predsednika društva tov. Janko Muha, pobudnik zimskih vzponov na Snežnik in tudi vodja organizacijskega odbora vseh dosedanjih pohodov na Snežnik. Njegova želja, pa tudi želja vseh sodelujočih je, da bi bili zimski vzponi na Snežnik tudi v bodoče tako uspešni in pritegovali nove in nove ljubitelje narave in da bi med njimi bilo kar največ Bistričanov.

Na zimske vzpone na Snežnik organizatorji še posebej vsako leto vabijo ženski svet, sedaj že z geslom „1000 žensk na Snežniku“ in so jim tudi letos, ko jih je bilo že krepko čez tisoč, namenili drobno darilce. Najstarejša udeleženka letošnjega zimskega vzpona, 73-letna planinka Lucija Sikirič, članica PD UČKA z Reke pa je prejela lepo sliko planinskega cvetja, izdelano v lesu, darilo domačina Jožeta Gartnerja, ki na podoben način že vrsto let prijetno preseneča udeleženke vzpona na Snežnik.

Vojko Čeligoj

Zasneženi Snežnik — cilj vsakoletnih zimskih vzponov. Strnjena kolona udeležencev se vije od Sviščakov, izhodišča pohoda, se pod vrhom zgosti in toplo zavetišče na Snežniku ponudi obiskovalcem prijetno planinsko gostoljubje.

Predstavniki odbora Istrskega odreda so na tretjem zimskem vzponu leta 1977 vročili tov. Milku Primcu, tedanjemu predsedniku domačega PD listino o prevzemu stalnega pokroviteljstva nad zimskimi vzponi na Snežnik.

KK Lesonit v boju za vstop v I. SKL

Tekmovanje v II. SKL zahodna skupina se približuje koncu. KK Lesonit, ki v tem tekmovanju vodi že od 4. kola dalje, se še vedno bori za naslov prvaka in za napredovanje v višji rang tekmovanja, t.j. v I. slovensko košarkarsko ligo.

Na sporedu je še zadnje kolo, v borbi za naslov pa so tri moštva: Kočevje, Gostol iz Nove Gorice in Lesonit. Naša ekipa je odigrala vnaprej že zadnjo tekmo in je s tekmovanjem že končala. Stanje na lestvici je naslednje:

1. Lesonit	24 točk – odigrane vse tekme
2. Kočevje	24 točk – tekma manj
3. Gostol	22 točk – tekma manj

V zadnjem kolu se srečata Gostol in Kočevje v Novi Gorici in odločata o končnem vrstnem redu.

V primeru enakega števila točk treh ekip bo o prvaku odločal turnir. Ker obstaja precejšnja verjetnost za navedeno možnost, planira KZS turnir v Cerknici 25. ali 26. aprila. Košarkarski klub bo, če bo dovolj zanimanja, organiziral avtobusni prevoz na turnir.

Če ne glede na končen izid analiziramo preteklo sezono, lahko ugotovimo:

- po talentiranosti igralcev sodi ekipa v I. SKL,
- ekipa nima visokih igralcev,
- zaradi slabih pogojev (telovadnica v Podgradu, razkropljenost po šolah izven Bistrice) ekipa premalo trenira.

V tekmovanju je bilo nekaj spodrslijajev, ki so nas pripeljali do sedanjega položaja. Tako smo izgubili tekmo z Jesenicami v Podgradu in pa tekmo v Postojni po podaljšku. Za to tekmo se ni dalo dogovoriti s štabom TO, da

bi oprostili Godca, enega ključnih igralcev vojaških vaj, tako da je po 20 urah vaj brez spanja stopil direktno na igrišče in ni mogel dati svojega normalnega prispevka k naši igri.

Ne glede na izid turnirja pa bo potrebno za nadaljni razvoj košarke v Ilirski Bistrici posvetiti več pozornosti delu s pionirji ter mladinci, vzgoji strokovnega kadra ter izgradnji športne dvorane v Ilirski Bistrici. Te usmeritve smo sprejeli tudi na nedavnem občnem zboru KK Lesonit.

Foto Maraž – 60 let družinske tradicije

Ko potrebujemo fotografijo za osebno izkaznico, potni list, vozniško dovoljenje, posnetek s poročnega slavlja, praznovanja rojstnega dne, fotografijo mesta ali okolice, določenega objekta itd., že čisto normalno pomislimo na edinega poklicnega fotografa v našem mestu, Emila Maraža.

Pravimo edinega predvsem zato, ker je ta poklic dediščina in osnovno opravilo nekaj generacij Maražev, ki že polnih 60 let gledajo na dogajanja v našem mestu iz svojevrstnega zornega kota – skozi fotografski objektiv. Koliko otroških, mladeniških in od let razoranih obrazov se je zvrstilo pred tem izredno ostrim očesom skozi šestdeset let?

Koliko dela je „vskladičenega“ v prostoru fotografske temnice, pri vonju kemikalij, kjer se človek giblje in dela le po privzgojenem občutku?

Kdo bi vedel.

Ko smo povprašali Emila Maraža o tem, ali ni tako delo malce monotono in je verjetno hudo utrujajoče leto za letom ponavljati, budno spremljati in obvladovati vso zamotano in zelo natančno proceduro nastajanja fotografije, pa še spremljati tehnični razvoj, nabavljati potrebne materiale, skrbeti za družino, reševati vse važne in nevažne probleme, ki jih prinaša vsakdanjik in so del življenja tudi

vsakega izmed nas, je čisto kratko odgovoril: „Predvsem je to moj kruh, od tega živim. To je poklic, ki je takorekoč v kivi, posel, ki ni vedno rožnat, vendar po svoje zanimiv. Osebna stimulacija? Kanček zadovoljstva nad posebno uspelo fotografijo, kar je tudi nekaj, mar ne?“

Res je, tudi to je nekaj. Združeno z ljubeznijo do svojega dela pa je gotovo še precej več, kar je Emil Maraž pozabil povedati, saj je pri Foto Maraž tudi to del družinske tradicije. Že šestdeset let.

Pogled na fotografski atelje Maraž leta 1921

Zaključek notranjskega pokala

Na Sviščakih, enem redkih primorskih smučišč, kjer je bilo 21. 3. 1981 še dovolj snega, je potekalo zaključno tekmovanje za notranjski pokal, tokrat že šesto smučarsko sezono. V njem sodeluje več klubov. Letošnjo sezono je bil nosilec tekmovanj SK Snežnik iz Ilirske Bistrice.

Na zadnjem tekmovanju na Sviščakih se je v lepem sončnem vremenu zbralo okrog 300 mladih tekmovalcev. Na odlično pripravljenih progah in ob obilici snega je domači SK Snežnik, za katerega je bila ta prireditev do sedaj najzahtevnejša naloga, odlično izpeljal. Vendar smo pri tem lahko ugotovili, da za take prireditve klub še ni dovolj opremljen, saj nima n.pr. elektronske merilne naprave in drugih pripomočkov ter si mora te izposojati ali v Postojni ali Logatcu.

V veleslalomu so se pomerili cicibani, cicibanke, mlajše pionirke in pionirji, ostali pa so tekmovali v slalomu.

V končni uvrstitvi so se med posameznimi člani SK Snežnik dobro uvrstili: Šircelj Lea, Kopriva Vlasta, Kopriva Nadja, Šajn Alenka in Gašperšič Rado.

Ekipni zmagovalci Notranjskega pokala za leto 1981 je postala ekipa SK Vrhnika, ki je ta naslov osvojila že tretjič in je pokal prejela v trajno last.

Uspešno se je končala še ena smučarska sezona, ki se je odlikovala po svoji množičnosti in kvaliteti. Od skromnega začetka pred šestimi leti je zrastle v dobro organizirano srečanje vseh notranjskih smučarjev. Kaže pa, da se ob sedanji organizacijski zasnovi ne gre ustaviti in se bo seznam udeležencev še razširil. Že v prihodnjem letu naj bi se dosedanji klubom pridružili še novi iz severne Primorske in iz Cerknice ter Loške doline. Slednji so v prvih letih že sodelovali.

Seveda gre za dobro izpeljavo letošnjega pokala velika zasluga SK Snežniku. Ker je v tem letu pričela delovati

nova vlečnica na Sviščakih, za katero skrbi in jo upravlja GG, se je vodstvo kluba razbremenilo teh skrbi in se je lahko bolj posvetilo svoji osnovni dejavnosti, delu z mladino, tekmovanju in drugim nalogam.

Ob zadnjem tekmovanju je v šali nekdo dejal, da je prizorišče tekme kot na svetovnem pokalu, kar pa mogoče čez nekaj let ne bo več samo šala.

Z novimi sistemi vlečnic in površinami za smučanje ter ob obilici snega bodo Sviščaki lahko sprejeli še večja in zahtevnejša tekmovanja.

Rozman Boža

KONČNI EKIPNI VRSTNI RED:

1. Vrhnika	2793 točk
2. Postojna	1502 točke
3. Rudar Idrija	1088 točk
4. Logatec	699 točk
5. Snežnik	498 točk
6. ETA Cerkno	330 točk
7. Pivka	188 točk

Ekipa časomerilcev na cilju

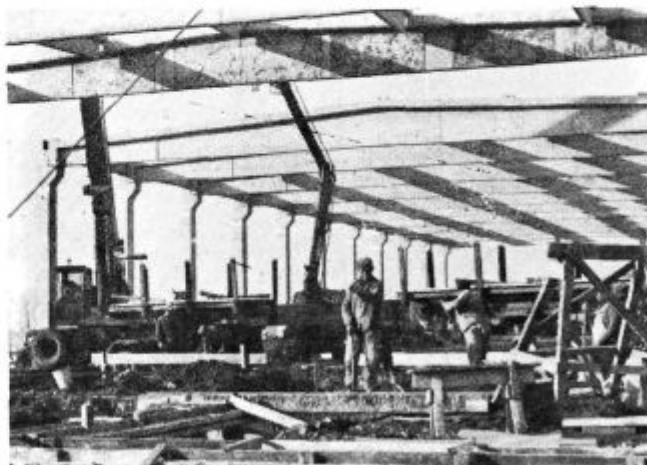
Slavnostna podelitev medalj in priznanj

Gradnja servisa tovornih vozil v Transportu

Konec lanskega leta se je začelo gradnjo novega servisa za tovorna vozila. Gradnja poteka po načrtih ter bo predvidoma zaključena oktobra meseca letos. Z dograditvijo novega servisa z 2200 m² pokrite površine bo za dalj časa rešen problem servisiranja voznega parka Transporta ter tudi vozil ostalih delovnih organizacij ter zasebnikov.

V srednjeročnem planu 1981 – 1985 je planirana tudi izgradnja servisa za osebna vozila ter objekt za opravljanje tehničnih pregledov motornih vozil.

D. T.

Servis tovornih vozil v gradnji

Kdo bo popravil vaš avto

Ko se nam pokvari avto, smo kot izgubljeni. Brez njega si ne moremo predstavljati človeka v hitro se razvijajočem svetu, ko se nam vsem mudi po tisočerihih opravkih.

In kdo ga lahko popravi v našem mestu?

BARBA ŽELJKO	Šerčerjeva 3	avtoličarstvo
FAJDIGA IVAN	Prešernova	avtoelektričarstvo
KALČIČ DAVOR	Gubčeva 12	avtokleparstvo
KLARIČ SEVERIN	Šerčerjeva 3/a	avtokleparstvo
VIČIČ-TONE	Podgrajska 3	avtomehanika
ZADEL BORIS	Prešernova 5	avtomehanika
DEKLEVA JADRAN	IV. Armije 1	avtokleparstvo

O. Z.

IZDAL: Svet Krajevne skupnosti Ilirska Bistrica
Glasilo izhaja občasno

GLAVNI IN ODGOVORNI

UREDNIK: Danilo Gerk

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Blokar, Zdravko Brozina, Franc Munič, Nevenka Tomšič, Zmago Trebec, Vojko Čeligoj

FOTO: Emil Maraž

OBLIKOVALEC: Edvard Seles

NAKLADA: 1500 izvodov

TISK: Edvard Usenik, Kadičnikova 8, Ljubljana

Glasilo je po 7. točki 1. odstavka 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72) in mnenju Sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72, prosto plačila prometnega davka.